

CENTRALNY SZPITAL KLINICZNY

MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI
W WARSZAWIE

02-507 Warszawa, ul. Wołoska 137

Klinika Dermatologii

Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego

Kierownik Kliniki dr hab. n med. Irena Walecka, prof. CMKP

Tel. 22 508 18 13 Fax 22 508 14 92

E-mail: irena.walecka@cskmswia.pl / dermatologia@cskmswia.pl

Warszawa, 20.05.2019 r.

Ocena

Pracy doktorskiej lekarza Karoliny Kaaz pod tytułem „Wpływ świądu i bólu na jakość snu u pacjentów z przewlekłymi dermatozami zapalnymi “

Sen jest fizjologicznym procesem regulowanym przez liczne procesy neurobiologiczne. Obniżenie jakości snu obserwowane jest u pacjentów z chorobami takimi jak przewlekła obturacyjna choroba płuc, zawał mięśnia sercowego, zespół bezdechu sennego czy choroby hematologiczne i onkologiczne, a także u pacjentów z przewlekłymi chorobami skórnymi. Przewlekłe dermatozy wpływają na jakość życia pacjentów oraz na ogólny dobrostan i stan psychiczny chorych. Przewlekłe zapalne choroby skóry mogą przebiegać z obecnością świądu i bólu, których obecność może istotnie wpływać na wszystkie aspekty życia, w tym na zaburzenia snu, prowadząc do znacznego obniżenia jakości życia.

Świąd, definiowany jako nieprzyjemne odczucie prowadzące do drapania się, jest najczęstszym obok bólu objawem podmiotowym towarzyszącym wielu dermatozom. Wysoka częstość występowania świądu w takich jednostkach chorobowych jak np. atopowe zapalenie skóry, czy pokrzywka jest powszechnie znana oraz bardzo dobrze opisana, zarówno w aspekcie ilościowym, jak i jakościowym. Zaskakujący jest fakt, że występowanie świądu, jego istotne znaczenie kliniczne i wpływ na jakość życia w innych częstych dermatozach, takich jak np. łuszczyca, zostały opisane dopiero na przestrzeni minionych kilkunastu lat. Dane opublikowane w ostatnich latach sugerują, że objaw ten obok bólu stosunkowo często stwierdzany jest również u pacjentów z hidradenitis suppurativa. Doniesienia literaturowe dotyczące świądu i bólu w tej jednostce są bardzo nieliczne. Mając powyższe na względzie uważam za w pełni zasadne poszerzenie wiedzy i podjęcie między innymi tej tematyki przez Doktorantkę.

Pracę doktorską stanowi cykl publikacji powiązanych tematycznie składający się z 3 artykułów o łącznej punktacji impact factor (IF): 7,725 oraz pkt. MNiSW/KBN: 95 pkt., w których doktorantka jest pierwszym autorem. Cykl publikacji stanowią 3 artykuły w języku angielskim opublikowane w recenzowanych czasopismach:

Karolina Kaaz, Jacek C. Szepietowski, Łukasz Matusiak „Influence of itch and pain on sleep quality in patients with hidradenitis suppurativa” *Acta Dermato-Venereologica* 2018.

(DOI: 10.2340/00015555-2967);

Karolina Kaaz, Jacek C. Szepietowski, Łukasz Matusiak „Influence of itch and pain on sleep quality in atopic dermatitis and psoriasis” *Acta Dermato-Venereologica* 2019.

(DOI: 10.2340/00015555-3065);

Karolina Kaaz, Jacek C. Szepietowski, Łukasz Matusiak „Sleep quality among adult patients with chronic dermatoses” *Advances in Dermatology and Allergology*

(DOI: 10.5114/ada.2019.84007).

Pierwsza praca wchodząca w skład cyklu publikacji (Karolina Kaaz, Jacek C. Szepietowski, Łukasz Matusiak „Influence of itch and pain on sleep quality in patients with hidradenitis suppurativa” *Acta Dermato-Venereologica* 2018) przedstawia wpływ świądu i bólu na jakość snu u pacjentów z hidradenitis suppurativa w porównaniu z grupą kontrolą 50 zdrowych ochotników. Do oceny nasilenia świądu i bólu została wykorzystana wizualna skala analogowa (visual analogue scale - VAS). Jakości snu pacjentów oceniono za pomocą kwestionariuszy: Ateńska Skala Bezsenności (Athens Insomnia Scale - AIS) oraz Kwestionariusz Jakości Snu Pittsburgh (Pittsburgh Sleep Quality Index - PSQI). Średnie nasilenie świądu i bólu w przeciągu trzech ostatnich dni oceniono wśród pacjentów z hidradenitis suppurativa na $4,1 \pm 2,9$ punktów i $4,9 \pm 2,9$ punktów. Średnie wartości AIS oraz PSQI wynosiły w grupie pacjentów z hidradenitis suppurativa $5,4 \pm 4,3$ punktów i $6,5 \pm 3,6$ punktów oraz w grupie kontrolnej $5,5 \pm 3,4$ punktów i $3,1 \pm 1,9$ punktów. U 39,8% chorych z hidradenitis suppurativa stwierdzono współwystępowanie bezsenności. Obniżoną jakość snu obserwowano u 70,4% chorych z hidradenitis suppurativa. Obecność świądu i bólu istotnie wpływała na występowanie bezsenności u chorych z hidradenitis suppurativa. Ból był kluczowym czynnikiem wpływającym na obniżenie jakości snu pacjentów z hidradenitis suppurativa. Ponadto obecność bólu istotnie wpływała na subiektywną jakość snu, czas trwania snu oraz dysfunkcję w ciągu dnia.

Drugą pracę z cyklu (Karolina Kaaz, Jacek C. Szepietowski, Łukasz Matusiak „Influence of itch and pain on sleep quality in atopic dermatitis and psoriasis” *Acta Dermato-Venereologica* 2019. (DOI: 10.2340/00015555-3065) stanowi ocena wpływu świądu i bólu na jakość snu u 100 chorych z atopowym zapaleniem skóry oraz 100 chorych z łuszczycą zwykłą w porównaniu z grupą kontrolą 50 zdrowych ochotników. Nasilenie świądu i bólu oceniono za pomocą wizualnej skali analogowej (visual analogue scale - VAS). Do oceny spektrum zaburzeń snu wykorzystano Ateńską Skalę Bezsenności (Athens Insomnia Scale - AIS) oraz Kwestionariusz Jakości Snu Pittsburgh (Pittsburgh Sleep Quality Index - PSQI). Średnie nasilenie świądu i bólu w przeciągu trzech ostatnich dni oceniono wśród pacjentów z atopowym zapaleniem skóry wynosiło $7,1 \pm 2,7$ punktów i $5,3 \pm 2,9$ punktów oraz łuszczycą zwykłą $6,6 \pm 2,6$ punktów i $6,5 \pm 3,6$ punktów. Średnie wartości AIS i PSQI oceniono wśród pacjentów z atopowym zapaleniem skóry na $10,5 \pm 5,5$ punktów i $8,3 \pm 4,2$ punktów i chorych na łuszczycę zwykłą $7,4 \pm 5,2$ punktów i $8,1 \pm 4,8$ punktów oraz $5,5 \pm 3,4$ punktów i $3,1 \pm 1,9$ punktów w grupie kontrolnej. Współwystępowanie bezsenności oszacowano na 82% chorych z atopowym zapaleniem skóry oraz 62% pacjentów z łuszczycą zwykłą. Ponadto 80% pacjentów z atopowym zapaleniem skóry i łuszczycą zwykłą miało obniżoną jakość snu. Świąd w przebiegu atopowego zapalenia skóry i łuszczycy plackowatej jest istotnie związany z bezsennością oraz obniżeniem jakości snu.

Trzecią pracą wchodzącą w cykl publikacji (Karolina Kaaz, Jacek C. Szepietowski, Łukasz Matusiak „Sleep quality among adult patients with chronic dermatoses” *Advances in Dermatology and Allergology*) jest praca przeglądowa dotycząca badań nad jakością snu u dorosłych chorych z przewlekłymi dermatozami. W pracy poddano analizie pozycje literaturowe dotyczące subiektywnych i obiektywnych metod oceny jakości snu u chorych na atopowe zapalenie skóry, łuszczycę zwykłą, przewlekłą spontaniczną pokrzywkę, hidradenitis suppurativa oraz świerzbiczkę guzkową. Dokonano porównania danych z wynikami własnymi uzyskanymi w badaniu nad atopowym zapaleniem skóry, łuszczycą zwykłą oraz hidradenitis suppurativa.

Na całkowity dorobek naukowy Doktorantki, z wyłączeniem publikacji wchodzących w skład recenzowanej rozprawy doktorskiej, składa się 8 prac pełnotekstowych. Łączny impact factor wszystkich opublikowanych prac wynosi 10,852, a łączna punktacja MNiSW/KBN wynosi 168. Zainteresowania naukowe lek. med. Karoliny Kaaz są zbieżne z zagadnieniami omawianymi w ramach recenzowanego przewodu doktorskiego.

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska składająca się z cyklu 3 publikacji oraz przedłożone prace z poza cyklu, świadczą o dużej wiedzy Doktorantki, która swobodnie porusza się w piśmiennictwie fachowym, umiejętnie je analizuje i adekwatnie przedstawia uzyskane przez siebie i innych autorów wyniki badań. Ponieważ ostatnie lata obfitują w prace badawcze mające na celu

wyjaśnienie obserwowanego związku pomiędzy świądem i bólem, a różnymi przewlekłymi dermatozami, recenzowana rozprawa doktorska doskonale zatem wpisuje się w aktualny nurt badawczy, stanowiąc istotny, oryginalny wkład w toczący się dyskurs naukowy. Podjęta przez Doktorantkę tematyka jest ze wszech miar aktualna, a sposób ujęcia tematu ciekawy i innowacyjny.

Całość stanowi oryginalne podsumowanie aktualnego stanu wiedzy na temat występowania świądu i bólu oraz ich wpływu na jakość snu, na czas jego trwania i występowanie bezsenności u chorych w przebiegu przewlekłych dermatoz, ze szczególnym uwzględnieniem hidradenitis suppurativa, łuszczycy plackowatej, przewlekłej spontanicznej pokrzywki, świerzbiczkowej guzkowej i AZS. Prace zarówno w języku polskim jak i angielskim napisane są poprawnie językowo, stylistycznie i interpunkcyjnie. Spis piśmiennictwa w cyklu publikacji obejmuje ponad 100 pozycji, znalazły się w nim prace zarówno badaczy polskich, jak i zagranicznych. Na uwagę zasługuje fakt, że większość cytowanych pozycji to prace nowe, aktualne, publikowane po 2000 roku. Dobór piśmiennictwa jest prawidłowy, nie budzi zastrzeżeń, a sposób cytowania nie odbiega od ogólnie przyjętych zasad.

Podsumowując, rozprawę doktorską lek. Karoliny Kaaz oceniam bardzo pozytywnie. Realizacja założonych celów badawczych, poprawnie dobrane i zastosowane metody badawcze i analizy statystyczne, a także swobodne poruszanie się w zakresie tematyki realizowanego zagadnienia wskazują, że Doktorantka jest osobą umiejacą zaplanować i rzetelnie przeprowadzić badanie naukowe, sformułować wnioski i krytycznie omówić uzyskane wyniki. Rozprawa odpowiada warunkom określonym w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14.03.2003 z późniejszymi zmianami (Dz. U. nr. 65, poz. 595) jak również Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19.01.2018. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora. W związku z powyższym przedkładam Wysokiej Radzie Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie lek. Karoliny Kaaz do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. n. med. Prof. CMKP
Irena Walecka-Herniczek
specjalista dermatologii wenerologicznej
specjalista balneologii i medycyny fizykalnej
ZUS B891974